

Grape v Matkovi kopi

O nekaj prvenstvenih smereh izpod peresa njihovega avtorja

✍ in 📷 Tone Golnar

Grapa pod vršnim delom

Ko se zapeljemo v Matkov kot, zagledamo na desni mogočno stožčasto goro. Matkova kopa se opira na dva grebena, na severu proti Matkovemu Grintovcu, na jugu pa preko Krničkega sedla na Krničko in Mrzlo goro. Na zahod padla s strmo steno proti Belski Kočni, na vzhodni strani proti Matkovem kotu pa je prepredena s strmimi grapami, ki se pod vrhom končujejo s strmim pečevjem. Gora je z vseh strani dokaj nedostopna in na njen vrh ne pelje nobena pot. Edini prehod na vrh vodi od Krnice, ki leži pod Krničko goro. Tukaj najdemo ostanke pastirskega stana. Do Krnice vodijo iz Matkovega kota pastirske steze, od tam pa proti jugu obkroži pobočje pod vrhom Matkove kope lovska steza, ki se nadaljuje proti Matkovemu sedlu. Če se hočemo povzpeti na vrh, moramo z lovske steze zaviti navzgor po Jugozahodni grapi.

Prvi obiskovalci Matkove kope so bili gotovo pastirji in lovci, po večini domačini, ki so dobro poznali pobočja nad Matkovim kotom. Med planinci ni bilo nikoli prevelikega zanimanja za vzpone na to goro. Najbrž so

vzroki za to velika odmaknjenost območja, dolgi dostopi, brezpoten svet in dejstvo, da je v okolici kar nekaj gora, ki so lažje dostopne in višje.

Prvi zimski vzpon po Centralni smeri

Daljnega leta 1980, ko sem služil vojaščino v Črni gori, sem si krajšal dneve z načrtovanjem novih zimskih smeri v Kamniško-Savinjskih Alpah. Pomagal sem si z razglednicami, na katerih so bili panoramski posnetki gora nad Logarsko dolino in Matkovim kotom. Takoj mi je pozornost pritegnila slika, na kateri je izstopala mogočna Matkova kopa. V sliki sem zarisal nekaj linij, dve med njimi v Matkovi kopi. Obe smeri smo potem preplezali pozimi 1982.

Prvi vzpon je potekal brez kakih posebnosti, napetost je povzročalo le dejstvo, da nismo vedeli, kakšni prehodi nas čakajo pod vrhom. Bilo je mrzlo zimsko jutro in razmere za hojo in plezanje so bile odlične. Po slabi uri hoje smo bili pod vstopno grapo. Bolj ali manj smo spodnji del po strmi grapi prehodi-

li, potem pa smo prišli do slapu, ki na srečo ni bil pretežek. Nad slapom se je teren postavil bolj pokonci, prava strmina pa nas je čakala v izstopnem žlebu, kjer so bile snežne razmere odlične. Na vrh smo prišli malo čez poldne. Čeprav vrh ne spada med višje v Kamniško-Savinjskih Alpah, pa je doživetje, ko preplezaš novo smer na težko dostopno goro, zelo prijetno. Čakal nas je še sestop po neznanem svetu. Največ možnosti je ponujal žleb na vzhodni strani, ki pa se je končal v votlini, pod katero nas je presenetil tridesetmetrski skalni skok. Ko smo ugotovili, da ne bo šlo drugače, smo se spustili po vrvi. Sledilo je prečenje strmega snežnega pobočja, nato pa spust v grapo. Po njej smo z manjšimi »obvozi« še pred temo prišli v dolino.

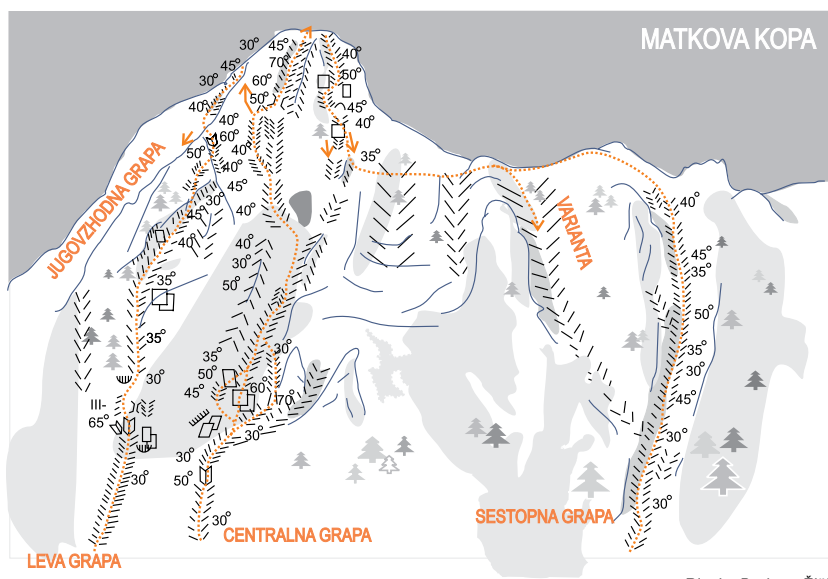
Drugi zimski vzpon

Ker sem steno Matkove kope že poznal, sem se odločil, da poiščem še kako drugo možnost vzpona. S prijatelji smo se marca leta 1985 v oblačnem zimskem jutru spet podali v Matkov kot. Sneg je bil bolj južen in je omogočal lahko in hitro hojo. Odpravili smo se v grapo, ki poteka južneje od prvih dveh smeri. Plezali smo po ožjih grapicah, ki so nas vodile vse višje. Sledil je prehod preko grebena in na drugi strani svet, ki ga nismo poznali. Tukaj smo morali prečiti lovsko stezo, ki obkroži vrh v zgornji tretjini stene. Za stezo takrat nismo vedeli, pa tudi videli je nismo na zasneženem pobočju. Z grebena smo prišli v široko grapo, ki se je nadaljevala v obe smeri, gor in dol, zato smo se odločili, da bomo kasneje po njej tudi sestopili. Kmalu smo v lažjem vzponu dosegli vrh, s katerega pa zaradi oblačnosti ni bilo nobenega razgleda. Ker se je vreme slabšalo, smo se hitro spusti-

li. Najprej je narahlo snežilo, potem pa je začelo deževati. Grapa, ki smo jo izbrali za sestop, je v nadaljevanju imela nekaj skokov, ki smo jih brez težav preplezali, a preden smo prišli v dolino, se je spremenila v ledni slap (kasneje so ga preplezali in poimenovali Fakin). Umaknili smo se v strma snežna pobočja jugovzhodno od nje in kmalu smo bili v dolini. Zaradi hoje po dežju, ki je padal vedno bolj, smo prišli do avta pošteno premočeni. Ta dan smo preplezali dve novi grapi, Jugovzhodno in Levo.

Prva ponovitev v znamenju nevarnosti

Prvo ponovitev Centralne smeri smo opravili šele marca leta 1991. Najbolj se mi je vtisnilo v spomin to, da smo bili ves čas izpostavljeni nevarnostim in da smo imeli veliko srečo. Dan je bil sončen in topel, mi pa smo malo prepozno vstopili v grapo. Tik nad njenim najbolj ozkim delom sredi stene nas je presenetil plaz sprijetega snega v obliki velikih težkih kep, ki so zgrmele mimo nas po žlebu. Če bi se sprožil malo prej, bi nas kepe najverjetneje zbile kot keglje. Drugo neprijetno presenečenje nas je čakalo pri sestopu v votlini, kjer smo se morali prvič spustiti po vrvi. Ko sem hotel vrv vpeti v klin, mi je ta ostal v roki. Moral sem ga nadomestiti z novejšim, ki se je bolje zaril v razpoko. Nevarnosti pa še ni bilo konec, saj nas je čakalo še prečenje prostrane strme grape v obliki lijaka, kjer smo gazili do

Risala: Barbara Žižić

Smeri v Matkovi kopi: 1 Jugovzhodna grapa, 2 Leva grapa, 3 Centralna grapa, 4 Sestopna grapa, 5 Varianta sestopne grape

pasu. Še danes mi ni jasno, zakaj se tam ni utrgal plaz. Kot že dvakrat ta dan, smo se tudi tokrat lahko zahvalili srečnemu naključju. Sestop v dolino je potem bil le še sprehod.

Presenečenje ob zadnji ponovitvi

Kasneje, pozimi 2006, sem Centralno smer s sestopom po Sestopni grapi preplezal še enkrat. Pestra družčina šestih alpinistov nas je naskočila goro v ne preveč dobrih razmerah. Zgoraj nas je najprej čakalo gaženje do pasu po pršiču, najbolj strm žleb pa nam je postregel s skalami in travo. Za čuda smo na vrhu zagledali človeške stopinje in takrat me je prešinilo, da so morda pred našima prvenstvenima smerema iz leta 1982, pozimi že plezali tukaj. Podatkov o tem ni, ni pa izključeno, da se kdo od domačinov ni že pred nami pozimi povzpел na goro. Manjkajo nam tudi podatki o morebitnih vzponih s še bolj nedostopnih pobočij z avstrijske strani.

Ne glede na to, da točnih podatkov o prvopristopnikih in prvih zimskih vzponih najbrž ne bomo nikoli dobili, pa je plezanje grap v Matkovi kopi zelo privlačno, čeprav tisti, ki

iščejo zelo zahtevne zimske smeri, tukaj ne bodo našli zadoščenja. Na sicer resni alpinistični turi nas čaka veliko hoje po strmih grapah, ne preveč težko plezanje, iskanje pravih prehodov, čudovit razgled z vrha in, če se na goro podamo nepremišljeno, v neprimernih razmerah, še kopica nevarnosti, ki se jim najpogosteje ne moremo izogniti, tako kot smo se jim z veliko sreče mi.

Kdor pa bi vseeno želel v Kopi opraviti zahtevnejšo turo, lahko združi slap Fakin z Jugovzhodno grapo. Poleg tega je v mogočni gori še veliko prostora za kako bolj drzno smer.

Dostop: Z glavne ceste v Logarsko dolino se najprej odcepimo desno proti Pavličevemu sedlu in po slabih dveh kilometrih zavijemo levo v Matkov kot. Nadaljujemo po cesti, ki je pozimi vedno splužena, še okoli 4 km do odcepa markirane poti proti Matkovemu škafu. Do sem se lahko pripeljemo z avtomobilom, ki ga pustimo ob cesti. Dalje po markirani poti skozi Matkov kot proti Matkovemu škafu oziroma Mrzli gori do lovske kočice. Tam desno in po plazovitem pobočju levo navzgor do grape. Od ceste 45 minut.

Opis Centralne grape: Po grapi navzgor do prvega skoka. Čez skok (v ugodnih razmerah je pod snegom) in levo po grapi navzgor do ledenega žlebiča. Čezenj, nato desno in levo čez greben v strm žleb. Po njem navzgor in desno čez skalnat prehod (v ugodnih razmerah je zasut s snegom) nazaj v grapo. Kadar je skok kopen, lahko plezamo tudi desno čez slapič in dalje po grapi, ki nas pripelje levo v glavno grapo. Dalje po njej in desno ali levo ob grebenčku. Navzgor proti rumenemu odlomu. Pod njim levo po žlebu navzgor na raz. Dalje po razu ali levo ob njem in desno v vršni žleb. Po njem čez dva strma odstavka (III, če ni snega) na desni (severni) vrh. Na glavni južni vrh se brez težav povzpemo po vršnem grebenu.

Sestop: Po Sestopni grapi. Z rame pod severnim vrhom se spustimo po grapi proti severu približno 100 m do votline. Na eni od sten votline poiščemo klin in se spustimo 30 m po vrvi na rob široke lijakaste grape. Spust je mogoče opraviti tudi z enega od dreves na

pobočjih ob votlini. Sledi daljše, plazovom izpostavljeno prečenje široke grape. Ko dosežemo greben na drugi strani, se grapa pod nami odpre. Po njej nadaljujemo navzdol približno 200 m, dokler ne pridemo v strugo potoka. Dalje po strugi navzdol, mestoma čez strmejšee skoke. Skoku pred koncem se ognemo v gozd na desno stran. Sledi sestop po gozdu, dokler ne dosežemo kolovoza z markacijami v dolini. Do sem 2 do 3 ure, do ceste še 30 minut.

Obe smeri prvi plezali Tone Golnar, Ljubo Hansel in Dušan Savič 16. 1. 1982. Ocena: III, 70°/35-50°, 700 m, 3 h.

Viri in dodatna literatura:

Silvo Babič in Tone Golnar. Plezalni vodnik Logarska dolina - zahodni del. PZS, Ljubljana, 1999.

Zemljevid: Kamniške in Savinjske Alpe. Planinska založba PZS, Ljubljana, 1996.

Planinski vodnik Kamniško-Savinjske Alpe. PZS, Ljubljana, 2004.

Planinski vestnik 10/1994. ◉

novice iz vertikale

8c

Jure Bobnar je 8. novembra opravil vrhunski vzpon v Mišji peči. Preplezal je že svojo tretjo smer z oceno 8c. Na vrsto je prišla smer Corrida, ki sodi med največjastnejše v steni. Je v osrednjem delu in vodi prav do roba stene, torej premore približno 40 dolžinskih metrov.

Praskanje po snegu

Nekaj vesti o zimski alpinistiki se je dalo zaslediti že pred začetkom prave zime. Razmere v gorah so ta čas praviloma slabe. Pravilo je sicer potrdila Severna grapa v Vevnici, ki je v odličnih razmerah spustila čezse lepo število navez in tako poskrbela za prijeten uvod v zimsko sezono. Radovljičani Borut, Jurček in Gašper so plezali po Severnem razu Mojstrovke (IV/III, 350 m). Dejali

so, da je bilo v smeri precej snega in zato niso videli kaj dosti svedrovcev. Ker ni bilo hudega mraza, so se imeli prav fino.

Janko Smolnikar in Andrej Seljak (oba AO Idrija) sta presodila, da morajo biti glede na novice iz Vevnice v redu tudi razmere v Tumovi v severni steni Jerebice. Na kraju samem ni bilo ravno tako in morala sta se dovolj potruditi, da se je pivo v dolini zelo prileglo. Poletna ocena (V-/III-IV, 450 m) je ob dobrem poprhu zahtevala prave „vragolije“, med drugim tudi nekaj metrov obvoza. Nekaj globokega gaženja v srednjem delu je končno pripeljalo do škripanja v zadnjem raztežaju. Janko in Andrej sta za smer potrebovala pet ur, sestopila pa sta v Možnico. Društvena kolega oče in sin Andrej in Nejc Lužnik pa sta za Severno grapo v Vevnici potrebovala dve uri in pol. Dejala sta, da vodi čeznjo pravo stopnišče, po katerem sta tudi sestopila.

Obletnica v Jerebici

29. novembra je minila častitljiva osemindvajseta obletnica prvega vzpona v Sivem idealu (VI, 450 m), smeri, ki je močno prerasl lokalne okvire in s svojo idealno linijo buri domišljijo vsakega slovenskega alpinista. Peter Podgornik je 4. novembra z Zlatkom Korenom še v trdi temi ril po globokem jesenskem listju in iskal stezo. Po njej sta hitro prišla pod grapo, ki vodi naravnost pod veliko zajedo Sivega ideala. Koprenasto nebo je spustilo do njiju nekaj sončnih žarkov šele dva raztežaja pod vrhom. Plezanje je potekalo kot v starih časih, ob lepih pogledih na jesenske barve v dolini in v prijetnem plezalnem ozračju. To je bila že šesta Petrova ponovitev omenjene smeri.

Novice je pripravil Tomaž Jakofčič